

รอยประทับแห่งการเปลี่ยนแปลง

โดย

นายอัศวินท์ อรุณเมือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE IMPRESSION OF CHANGE

By

Mr. Akkarawin Arunmuang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF FINE ARTS

Program of visual arts

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ เรื่อง “รอยประทับแห่งการเปลี่ยนแปลง” เสนอโดย นายอัครวิทย์ อรุณเมือง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัตน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์
2. ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ปริญญา ตันติสุข)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโฉลก)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัชญา ดวงรัตน์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง)

...../...../.....

52004214 : สาขาวิชาทัศนศิลป์

คำสำคัญ : งานสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ จิตรกรรมวัสดุผสม / รอยประทับแห่งการเปลี่ยนแปลง

อัครวินท์ อรุณเมือง : รอยประทับแห่งการเปลี่ยนแปลง. อาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์ : ผศ.อภิชัย ภิรมย์รักษ์ และ ศ.ปรีชา เกาทอง. 41หน้า.

วิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “รอยประทับแห่งการเปลี่ยนแปลง”ชุดนี้ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์ ที่มีแนวความคิดมาจากผลกระทบที่มีต่อวิถีชีวิตชาวนาไทย รวมไปถึงภูมิปัญญาและพิธีกรรมอันดั้งเดิมต่างๆ อันเกิดจากยุคสมัยแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ ที่แผ่ขยายอำนาจและความเจริญก้าวหน้าเข้ามา ส่งผลต่อการแสดงออกมาในงานจิตรกรรมวัสดุผสมเพื่อถ่ายทอดความคิดอารมณ์ความรู้สึกสะท้อนใจดังกล่าว

สาขาวิชาทัศนศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

52004214 : MAJOR : VISUAL ARTS

KEY WORD : : CREATIVE WORK IN VISUAL ART PAINTING MATERIALS/ THE
IMPRESSION OF CHANGE

MR. AKKARAWIN ARUNMUANG : THE IMPRESSION OF CHANGE. THESIS
ADVISORS : ASSIST. PROF. APICHAH PIROMRUK AND PROF. PREECHA TAOTONG.
41pp.

Research of impression of change is creating works of visual art. The idea inspired
by the effect of Thai farmers' lives, including wisdom and ceremonies which globalization has
been increasingly influenced. According to this effect has become an expression in art work of
painting materials that shows miserable feeling.

Program of visual arts Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอโน้มรำลึกถึงพระคุณบิดามารดาผู้เป็นบุพพการี ศาสตราจารย์ชอุต นิ่มเสมอ ผู้ซึ่งชี้แนะแนวทางแก่ข้าพเจ้า ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง รองศาสตราจารย์อภิชัย ภิรมรักษ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ สถาบันการศึกษา ตลอดจน พี่น้าแผ่นดินที่ใช้ทำมาหากินจนก่อเกิดวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงามอันร่วมไปถึงแนวความคิดที่นำมาสร้างสรรค์ผลงานทางด้านทัศนศิลป์แก่ข้าพเจ้า

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของเรื่องที่ศึกษา	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
สมมุติฐานของการศึกษา	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์	4
ทัศนคติในการสร้างสรรค์.....	4
ความบัลดาลใจในการปลูกข้าวแบบพื้นบ้าน.....	4
ความบัลดาลใจในการปลูกข้าวสมัยใหม่.....	7
ความบัลดาลใจจากผลกระทบแห่งการเปลี่ยนแปลง	10
3 การกำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์.....	12
วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	12
การหาข้อมูล	12
การร่างภาพผลงาน	12
การสร้างสรรค์ผลงาน	12
ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	12
4 การดำเนินการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์.....	21
ผลงานในระยะแรก	21
ผลงานในช่วงที่สองก่อนวิทยานิพนธ์	21
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	22
5 สรุปและข้อเสนอแนะ	38
บรรณานุกรม	39

	หน้า
ประวัติผู้วิจัย	40

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ภาพพระแม่โพสพเทพเจ้าแห่งข้าว	14
2 พิธีแรกนาจะปักดำโดยปักด้วยต้นกล้า 7 ต้นเพื่อเอาฤกษ์จังหวัด นครราชสีมา .	14
3 พิธีทำขวัญข้าวเมื่อข้าวตั้งท้องเป็นการบูชาพระแม่โพสพ	15
4 ข้าวกล้าซึ่งกำลังเจริญเติบโตอายุ 25 วัน	15
5 กล้าพอลก ข้าวซึ่งมีอายุมากกว่า 30 วัน	16
6 หว่านข้าวนาหว่าน บำบัดน้ำฝน จังหวัดขอนแก่น	16
7 ลงแขกดำนาจังหวัดสุพรรณบุรี	17
8 ภาพลงแขกเกี่ยวข้าวของชาวบ้านจังหวัดขอนแก่น	17
9 การตากข้าวจังหวัดแพร่	18
10 การนวดข้าวโดยใช้การฟาดตีของชาวบ้านจังหวัดขอนแก่น	18
11 ภาพการเตรียมดินด้วยรถไถ	19
12 การดำนาด้วยรถดำนา	19
13 การเก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยรถเกี่ยว	20
14 การเผาฟางเพื่อเตรียมเพาะปลูกในฤดูกาลใหม่	20
15 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 1	23
16 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 2	23
17 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 3	24
18 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 4	24
19 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 5	25
20 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 6	25
21 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 7	26
22 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 8	26
23 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 9	27
24 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 10	27
25 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 11	28
26 ภาพผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 12	28
27 ภาพผลงานในระยะที่สองขึ้นที่ 1	29
28 ภาพผลงานในระยะที่สองขึ้นที่ 2	29

ตารางที่	หน้า
29	แสดงขั้นตอนในการขึ้นโครงตะแกรงไม้ไผ่..... 30
30	แสดงขั้นตอนในการทำพื้นงาน..... 30
31	แสดงขั้นตอนในการทำพื้นงานขณะตากแดด..... 30
32	แสดงขั้นตอนในการขยายผลงาน..... 31
33	แสดงขั้นตอนในการสร้างผลงาน 31
34	แสดงขั้นตอนในการสร้างผลงาน 32
35	แสดงขั้นตอนในการสร้างผลงาน 32
36	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 1..... 33
37	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 2..... 33
38	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 3..... 34
39	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 4..... 34
40	ภาพร่างวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 1..... 35
41	ภาพร่างวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 2..... 35
43	ภาพร่างวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 4..... 35
44	ภาพร่างวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 5..... 35
45	ภาพร่างวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 6..... 35
46	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 1 36
47	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 2 36
48	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ขั้นที่ 3 37

บทที่ 1

บทนำ

ข้าวแต่ละเม็ดกว่าจะได้มานั้นต้องแรกกับหยาดเหงื่อของชาวนา ไม่บ่อยครั้งที่จะได้ยินประโยคบอกเล่าสั้นๆนี้ ในยุคสมัยแห่งความสะดวกสบาย ที่มาตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ในทุกๆด้าน แต่สำหรับสังคมไทยแล้ว เมื่อได้ฟังคงพอจะจินตนาการได้ถึงความเหน็ดเหนื่อยเหล่านั้น อันมีต่อชาวนาซึ่งเป็นผู้ปลูก ถึงกระนั้นก็ตามความเหน็ดเหนื่อยที่ได้ลงทุนไปก็ตอบแทนกลับมา เป็นเมล็ดพันธุ์ที่มาเลี้ยงปากท้องจนถึงการจำหน่ายตีมูลค่า

ในสมัยก่อนนั้นชาวนาสามารถทำนาได้เพียงปีละครั้งเดียวในช่วงฤดูฝน หรือที่เรียกว่า นาปี หลังการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว ที่เตรียมไว้บนพื้นที่นาด้วยการไถตะเพื่อพลิกหน้าดินกับเศษหญ้าที่ติดมา เป็นการกำจัดวัชพืชไปในตัว แล้วทำการไถแปรและคราดทับเพื่อจัดการซากวัชพืชที่ตกค้างอยู่ พร้อมทั้งปรับระดับพื้นที่ จากนั้นก็ทำการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวเปลือก แล้วทำการไถกลบเมล็ดพันธุ์ รอนจนฝนตกให้งอกออกมาเป็นกล้า นับจากนี้ก็สามารถไถว่างใจได้ว่า จะได้เก็บเกี่ยวข้าวมาเก็บไว้ในยุ้งฉาง เพราะศัตรูพืชจะไม่ค่อยมีมากเหมือนกับในปัจจุบัน (วิธีการทำนาลักษณะนี้เรียกว่านาปี) จากภาพในอดีต เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทุกวันนี้แล้ว รูปแบบการทำนานั้นแตกต่างเพราะความสามารถในการปลูกข้าวทำได้มากกว่าครั้ง ผลมาจากระบบชลประทานที่สามารถเก็บกักน้ำได้เพียงพอ ที่จะสามารถทำการเพาะปลูกกันทั้งปีบวกกับการพัฒนาสายพันธุ์ข้าวให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้นๆ และเทคโนโลยีการเกษตรที่มาช่วยย่นเวลาในการเพาะปลูกให้ลดลง

หากมองโดยรวมจากผลของการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มภาคเกษตร ช่วงเวลาที่ผ่านมา จากที่ใช้แรงงานคน เปลี่ยนมาอาศัยแรงงานเครื่องจักร รวมไปถึงการควบคุมการเจริญเติบโตของผลผลิตด้วยสารเคมี รูปแบบการเพาะปลูกเหล่านี้เสมือนเป็นเงาตามตัว ที่เข้ามาทำลายวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงามต่างๆ ที่เป็นเหมือนชีวิตและจิตวิญญาณของชาวนา จากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เอง ข้าพเจ้าได้มองเห็นชาวนาที่ลำบากตรากตรำในหมู่บ้าน ที่ถูกรอบงำด้วยกระบวนการเพาะปลูกสมัยใหม่ ซึ่งไม่สามารถที่จะลืมตาอ้าปากได้ดังคำกล่าวสั้นๆ หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน ผลผลิตที่ได้ตีมูลค่าเป็นเงินไม่เพียงที่

จะจ่ายเป็นค่า ปุ๋ย ยา ที่ได้นำมาลงทุนจากร้านค้า รวมไปถึงต้นทุนที่จะนำมาเพาะปลูกฤดูกาลใหม่ จากเนื้อหาดังกล่าวส่งผลต่อความสะเทือนใจแก่ข้าพเจ้า ได้นำมาเป็นแนวทางในการแสดงออกในผลงานสร้างสรรค์ด้านทัศนศิลป์

ความสำคัญและความเป็นมาของเรื่องที่ศึกษา

หลังจากมีการปฏิวัติระบบในการทำการเกษตร ด้วยจุดมุ่งหมายที่ต้องการผลผลิตที่มากขึ้น ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชากรที่มีอัตราเพิ่มขึ้น การปฏิวัติเขียวหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เป็นเสมือนต้นตอแห่งการเปลี่ยนแปลง มันเข้ามามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมการเพาะปลูก เครื่องจักรเข้ามาแทนที่แรงงานคนและสัตว์ ในอดีตจากที่เคยเพาะปลูกข้าวไว้เพื่อบริโภค เหลือจึงนำไปจำหน่าย ปัจจุบันกับตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิง ความเร่งรีบต่างๆก่อตัวและส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชนชั้นเกษตรกรอย่างเลี่ยงไม่ได้ อันเกิดจากเงื่อนไขต่างๆที่ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบบทุนนิยม

ส่วนหนึ่งจากสภาพความเป็นจริงของกระบวนการเพาะปลูกข้าว ชาวนาเลือกที่จะเผาฟาง เพื่อทำนาในฤดูกาลใหม่ ซึ่งมีทางเลือกที่ดีกว่านั้น ด้วยการใช้ฟางที่ตกค้างอยู่ในท้องทุ่ง ดีหมักเป็นปุ๋ยไปในตัว หากว่าการหมักต้องรออีกเกือบสัปดาห์ให้ฟางเน่า ซึ่งชาวนาไม่อาจที่จะรอได้จึงเลือกที่จะเผาฟางทิ้งไป เป็นวิธีที่รวดเร็ว การจัดการเหล่านี้เสมือนเป็นกลไกกลส่วนหนึ่งให้เกษตรกรต้อง รีบไถ รีบหว่าน รีบใส่ปุ๋ยฉีดยา รีบให้ข้าวโต และรีบเก็บเกี่ยว จนถึงการนำข้าวไปขาย และรีบเอาเงินไปใช้สอยจ่ายหนี้สินที่ได้เชิ้อร้านค้าซึ่งเป็นผู้ลงทุนรูปแบบและวิธีการดังกล่าวนี้คงไม่ใช่บทสรุปของการทำนาสมัยใหม่ ในเมื่อมีความเจริญที่ก้าวหน้าทางเครื่องจักรเป็นตัวแทนแรง แต่ชีวิตของชาวนาส่วนใหญ่ยังต้องลำบากส่วนทางกับความเจริญเหล่านั้น ซึ่งมองย้อนไปในอดีต ภาพลงแขกดำนายามเพาะปลูกไปจนถึงลงแขกเกี่ยวข้าวในยามเก็บเกี่ยวผลผลิต หรือ แม้แต่พิธีกรรมต่างๆที่แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูต่อข้าวที่ให้เมล็ดพันธุ์มาหล่อเลี้ยงชีวิต เสมือนเป็นสายใยที่ชาวนามีต่อชาวนา พระแม่โพสพ และ ต่อภูมิปัญญาที่ใช้ในการทำมาหากินบนผืนนามันถูกทำลายเกือบหมดสิ้นเมื่อกระบวนการใหม่เข้ามา

เนื้อหาดังกล่าวจึงเป็นแรงบัลดาลใจให้ข้าพเจ้า นำมาสร้างสรรค์ผลงานทางด้านทัศนศิลป์ โดยมุ่งไปที่วัฒนธรรมการเพาะปลูกที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อกระบวนการทำนาและการดำรงชีวิตของชาวนา ในปัจจุบัน ที่ส่วนทางกับความเจริญ อิทธิพลของยุคสมัยแห่งเทคโนโลยีและความเร่งรีบเดินไปอย่างรวดเร็วบวกกับกระแสทุนนิยมที่ถาโถมแผ่ขยายเข้ามาในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์ โดยมีเนื้อหาจากยุคสมัยแห่งความเจริญรุ่งเรืองในปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อ วัฒนธรรมการเพาะปลูกและวิถีชีวิตของชาวนาไทย รวมไปถึงพิธีกรรมและภูมิปัญญาอันดีงามต่างๆ ที่สั่งสมมา โดยถ่ายทอดออกมาเป็นงานศิลปะรูปแบบจิตรกรรมวัสดุผสม สมมุติฐานของการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานจากเนื้อหากระบวนการทำนาที่เปลี่ยนแปลงอันส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมการเพาะปลูกและวิถีชีวิตของชาวนาไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้

ขอบเขตของการศึกษา

เพื่อศึกษาค้นคว้าสร้างสรรค์ผลงานทางด้านทัศนศิลป์รูปแบบจิตรกรรมวัสดุผสม ที่มีเนื้อหาความสะท้อนใจมาจากกระบวนการเพาะปลูกข้าวสมัยใหม่ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชาวนาไทย โดยอาศัยรูปทรงของเครื่องจักรและวัสดุเป็นสัญลักษณ์เพื่อเป็นสื่อในการแสดงออกถึงความสะท้อนใจดังกล่าว

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานใดๆก็ตามนั้น ไม่ว่าจะเป็นงานที่เรียบง่ายไปจนถึงงานที่มีความซับซ้อน ต้องเริ่มจากความรักและความศรัทธาในใจของตัวผู้สร้างงานเป็นอันดับต้นๆ ที่จะปรารถนาสิ่งในใจ ปรากฏออกมาเป็นรูปเป็นร่าง จากจุดเริ่มต้นดังกล่าวจะเป็นแรงผลักดันเป้าหมายที่วางไว้ไปสู่ความสำเร็จ

ทัศนคติในการสร้างสรรค์

แต่ความรักและความศรัทธาอาจจะไม่เพียงพอ ที่จะนำพาให้ไปสู่ความสำเร็จ ยังต้องอาศัยความเพียรพยายามนำมาใช้ควบคู่กันไป ทั้งนี้ควรต้องดูด้วยว่าจะใช้ประมาณไหน ใช้มากเกินไปก็อาจเกินความพอดี หากน้อยเกินไปก็อาจจะไปไม่ถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้ แต่ถึงกระนั้นเราคงจะไปบังคับไม่ได้ว่าจะมากหรือน้อยต้องรอดูจากผลที่ปรากฏออกมาว่าโน้มเอียงไปในทิศทางใด แล้วปรับปรุงแก้ไขในภายหลัง

ความบัลลาลใจในการปลูกข้าวแบบพื้นบ้าน

วัฒนธรรมข้าวพื้นบ้าน ได้แก่ วิธีการดำเนินชีวิตแบบแผนพฤติกรรมในการแสดงออกในการดำเนินชีวิต รูปแบบ วิธีการกระบวนการ เครื่องมือเครื่องใช้ ภูมิปัญญา ความรู้ความคิด อุดมการณ์เกี่ยวกับข้าวและการทำนาของชาวนา หรือสังคมชาวนาที่เกิดขึ้น สมปรับปรุงแก้ไขเลือกสรรสืบมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น เป้าหมายการทำนามุงบริโภคเป็นหลัก ใช้แรงงานสัตว์ในไร่นา เก็บเกี่ยวมัดด้วยวิธีการและเครื่องมือแบบพื้นบ้าน ใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ย กำจัดวัชพืชด้วยการตากถางถอน ใช้ยาสมุนไพร และวิธีการแบบพื้นบ้านกำจัดศัตรูพืชใช้ไถ มีด พร้า จอบเป็นเครื่องมือ เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้ถือว่าเป็นพฤติกรรมข้าวแบบพื้นบ้าน เพราะเป็นสิ่งที่วิวัฒนาการมาจากอดีตที่เคยใช้กันมาในภูมิภาคนี้¹

พันธุ์ข้าวที่นิยมนำมาเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกแบ่งตามอายุวันเก็บเกี่ยวได้ 3 ประเภท ได้แก่

¹ เอี่ยมทองดี, ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง (กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์เนสพริ้นท์ตั้งเซ็นเตอร์ จำกัด, 2538), 14.

ข้าวหนัก หรือ ข้าวใหญ่ เป็นข้าวที่ใช้เวลาเพาะปลูกถึง 5-6 เดือน จึงจะเก็บเกี่ยวได้ใช้ปลูกนาหนอง ที่มีน้ำขังเป็นเวลานานเช่น ข้าวคำผาย ข้าวขาวใหญ่ หรือข้าวเหนียว ข้าวหางเม่น ข้าวจ้าว เป็นต้น

ข้าวกลาง เป็นข้าวที่ใช้เวลาเพาะปลูก 4-5 เดือน จึงจะเก็บเกี่ยวได้ใช้ปลูกในนาที่มีน้ำขังประมาณ 2 เดือนเช่น ข้าวมันเป็ด ข้าวอีปุ่น หรือข้าวเหนียว ข้าวจ้าวแดง ข้าวเล็บแล่นหรือข้าวเจ้า เป็นต้น

ข้าวคอกหรือข้าวเบา เป็นข้าวที่เพาะปลูกกันประมาณ 3-4 เดือน จึงจะทำการเก็บเกี่ยวได้ใช้ปลูกในนาดอนหรือนาโคก ไม่ต้องการน้ำมาก เช่นข้าวสากไฟ ข้าวนางบุญมา ข้าวเหนียว ข้าวจ้าวน้อย ข้าวเจ้าหอม

ทั้งนี้พันธุ์ข้าวต้องเตรียมให้สอดคล้องกับชนิดของนา เช่น นาหนองต้องใช้พันธุ์ข้าวหนัก นาหลุมต้องใช้พันธุ์ข้าวกลาง นาดอนต้องใช้พันธุ์ข้าวเบา บางปีต้องเตรียมให้สอดคล้องกับคำทำนายเรื่องปริมาณน้ำฝนในปีนั้นด้วย เช่น ถ้าทำนายว่าปีนี้น้ำน้อยชาวบ้านอาจเอาข้าวเบามาใส่ในนาหลุม แล้วเอาข้าวกลางใส่ในนาหนองก็ได้

การเตรียมเมล็ดพันธุ์ ชาวบ้านจะเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ตั้งแต่เก็บเกี่ยว เมื่อได้เมล็ดพันธุ์แล้วต้องนำมาเก็บไว้ต่างหากจากข้าวที่ใช้บริโภค เมื่อนำมาปลูกจึงจะนำมาร่อนหรือฝัด หรือแช่น้ำเอาข้าวลีบออก จากนั้นจึงนำมาภาชนะและแช่น้ำไว้ประมาณ 1 วัน เพื่อให้ข้าวแตกหน่อ เมื่อข้าวแตกหน่อแล้วจึงนำข้าวออกมาใหญ่ให้แต่เม็ดหลุดออกจากกัน แล้วจึงใส่ภาชนะไปหว่านในนาที่เตรียมดินไว้ กรณีในการเตรียมเมล็ดพันธุ์ปลูกในนาข้าวไร่ ไม่ต้องแช่น้ำหรืออบความชื้นให้แตกหน่อ เพียงแต่เอาข้าวลีบออกให้หมดแล้วนำไปหว่านได้

การเตรียมดินตกกล้า ชาวนาจะเลือกเตรียมดินประมาณเดือนพฤษภาคม โดยจะเลือกนาที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำใช้เนื้อที่ประมาณ 1-2 งาน ซึ่งการตกกล้าจะตกก็แปลงนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ที่ใช้กล้าไปดำ โดยชาวนาจะคำนวณได้อย่างแม่นยำโดยอาศัยประสบการณ์การเตรียมดินตกกล้าแบบพื้นบ้านโดยทั่วไปต้องใช้แรงงานควาย โดยเริ่มจากการไถตะไกวก่อนแล้วขังน้ำจากหนองน้ำหรือน้ำฝนทิ้งไว้ประมาณ 3-4 วัน เพื่อให้รากหญ้าเน่าเปื่อยและดินร่วนซุย จากนั้นจึงทำการไถแปรเป็นครั้งที่ 2 แล้วจึงคราดดินให้เป็นโคลนตมเอารากหญ้าที่เน่าเปื่อยทิ้งไป เสร็จแล้วจึงนำไม้มอมผูกเชือกให้ควายลากลูกฟิวหน้าดิน ให้เสมอเรียบ ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ จากนั้นเอาไผ่ผูกเชือกลากทำร่องระบายน้ำ

การเตรียมดินปักดำ ใช้แรงงานควายเช่นเดียวกับการเตรียมดินตกกล้า ก่อนเตรียมดินต้องทำพิธีแรกไถนาและเลี้ยงตาแฮกหรือนางธรณี ซึ่งต้องประกอบพิธีในวันดีตามความเชื่อ หลังจากนั้นเริ่มทำการไถตะนาแต่ละแปลง โดยเริ่มไถตั้งแต่เดือนพฤษภาคมหรือหลังตกกล้าแล้ว และหากฝนดีควรไถตะนาไปจนหมดที่นา หรือถ้ามีฝนชุกช้งในนาหรือมีน้ำไหลมาพอที่จะชักน้ำเข้านาได้ตามต้องการหรือต้นกล้าโตพอที่จะนำไปปักดำได้แล้ว จึงกลับมาไถแปรนาที่จะปักดำ โดยทั่วไปชาวนาจะเริ่มปักดำนาแปลงที่อยู่ลุ่มกว่าขึ้นมาหานาที่มีความสูงกว่าไปสิ้นสุดที่นาโคก เมื่อทำการไถแปรเสร็จแล้วจึงคราด 1-2 จอบ ทำให้ขี้ไถแตกย่อย เอาต้นหญ้าขึ้นและปรับระดับจากที่สูงลงที่ต่ำให้มีระดับเท่ากัน จากนั้นจึงเอากล้ามาปักดำโดยไม่ต้องถายน้ำออกจากนาเหมือนกับการหว่านกล้า เว้นแต่มีขังมากเกินไปเพราะน้ำจะท่วมยอดกล้าเมื่อปักดำกล้าลงไปกรณีนี้ต้องทำการถายน้ำออก

คำศัพท์ที่ใช้เรียกตามวิธีการเพาะปลูกข้าว

การทำนาผาย เป็นวิธีการปลูกข้าวโดยการหว่านแห้งเตรียมราวเดือนพฤษภาคม ก่อนเริ่มฤดูฝน โดยไถตะนาทิ้งไว้ให้หญ้าตาย แล้วจึงไถแปร จากนั้นจึงนำข้าวไปหว่านแล้วกลบ 1 รอบปล่อยทิ้งไว้ฝนตกลงเมื่อไหร่ ข้าวจะงอกเมื่อนั้น การเตรียมดินนาผายไม่ต้องใช้น้ำเพราะเป็นนาหว่านแห้งและเป็นนาที่อยู่ในที่ลุ่ม

นาหว่านนํ้าตม หมายถึง นาที่ปลูกข้าวด้วยวิธีการหว่านนํ้าตม คือการนำเมล็ดพันธุ์ข้าวไปแช่นํ้าให้แตกหน่อ แล้วจึงนำไปหว่านในพื้นที่นาที่เตรียมดินเป็นเทือกไว้แล้ว เมื่อหว่านแล้วจึงปล่อยให้เจริญเติบโตในที่นั้นจนเก็บเกี่ยวได้ วิธีการทำนาในลักษณะนี้เหมาะสำหรับพื้นที่ที่มีน้ำอย่างเพียงพอ

นาดำ หมายถึง นาที่ปลูกข้าวด้วยวิธีการปักดำที่ต้องตกกล้าไว้ก่อนเมื่อกกล้าโตพอก็เตรียมดินให้เป็นเทือกแล้วจึงถอนกล้าที่ได้เพาะเอาไว้ไปปักดำ

คำศัพท์ที่ใช้เรียกการเพาะปลูกข้าวตามฤดูกาล

นาปรัง หมายถึง นาที่ปลูกข้าวในฤดูแล้ง หรือปลูกข้าวนอกฤดูกาลปกติ สามารถทำได้ในพื้นที่ที่มีระบบชลประทานที่ส่งน้ำตลอดทั้งปีหรือวิธีการสูบน้ำบาดาลจากใต้ดินมาใช้ แต่วิธีนี้ไม่ค่อยนิยมเพราะใช้ต้นทุนเพิ่มขึ้นประกอบกับไม่สามารถหาแหล่งน้ำบาดาลได้

นาปี หมายถึง การปลูกข้าวในฤดูฝนหรือปลูกข้าวตามฤดูกาลปกติ ตามแบบที่สืบทอดกันมาแต่อดีต

คำศัพท์ที่ใช้เรียกการเพาะปลูกข้าวตามลักษณะพื้นที่

นาโลกหรือนาเงิน หมายถึง นาที่ตั้งอยู่บนที่ดอนหรือที่โคก ไม่สามารถนำน้ำจากชลประทานหรือจากเหมืองฝายขึ้นไปใช้ได้ต้องอาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

นาลุ่มหรือนาขุม หมายถึง นาที่ตั้งอยู่ในที่ลุ่มสามารถนำน้ำจากชลประทานหรือเหมืองฝายมาให้ได้นาชนิดนี้นิยมปลูกนาดำหรือนาน้ำดำ

นาหนอง หมายถึง นาที่อยู่ในหนองน้ำ หรือเดิมเคยเป็นที่ลุ่มลึกหรือเคยเป็นหนองน้ำแต่ดินแข็งแล้วสามารถทำนาปลูกข้าวได้

คำศัพท์ที่ใช้เรียกตามน้ำที่นำมาปลูกข้าว

น่าน้ำฝน หมายถึง นาที่ใช้น้ำฝนโดยตรงเป็นหลักในการเพาะปลูกข้าวโดยไม่ได้อาศัยชลประทานหรือน้ำจากเหมืองฝาย

น่าน้ำเหมืองหรือชลประทาน หมายถึง นาที่ใช้น้ำฝนโดยอ้อมเป็นหลัก กล่าวคืออาศัยน้ำฝนที่ตกลงมาขังอยู่ในหนองคลองบึงหรือตามเขื่อนชลประทานจากนั้นจึงไหลมาตามคลองส่งน้ำเข้านา

ความ बदดลใจในการปลูกข้าวสมัยใหม่

วัฒนธรรมการปลูกข้าวสมัยใหม่ ได้แก่ การดำเนินชีวิตแบบแผนพฤติกรรม การแสดงออกในการดำเนินชีวิต รูปแบบ วิธีการ ดำเนินการ เครื่องมือเครื่องใช้ ภูมิปัญญา ความคิด อุดมการณ์เกี่ยวกับข้าวและการทำนาของชาวนา หรือสังคมชาวนาที่เกิดขึ้น สังคม ปรับปรุงแก้ไข เลือกสรร สืบมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นและพัฒนาอยู่ในโลกปัจจุบัน เช่น เป้าหมายมุ่งทำนาเพื่อการขายเป็นหลัก ใช้เครื่องจักรกลเป็นเครื่องมือเตรียมดิน ใช้ปุ๋ยเคมีบำรุงรักษาข้าวกล้า ใช้สารเคมี และเครื่องมือจักรกลป้องกันศัตรูข้าวและวัชพืช ปลูกข้าวพันธุ์ที่ผสมขึ้นใหม่ทดน้ำด้วยระบบชลประทานสมัยใหม่เป็นต้น ซึ่งรูปแบบและวิธีการเหล่านี้ เป็นสิ่งที่พัฒนามาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน²

ซึ่งหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวในนาบนเนื้อที่นับสิบไร่ของชาวนา ด้วยกระบวนการที่รวดเร็วจากเครื่องจักรที่เรียกว่า รถเกี่ยว หากถ้าเป็นช่วงปลายปีฤดูฝน ชาวนาก็จะบริหารจัดการกลับพื้นที่โดยไถให้ทันน้ำฝนที่กำลังจะมาตามฤดูกาล คงต้องบริหารจัดการกับเจ้าฟางก่อนด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า เครื่องอัด

² เอี่ยมทองดี, ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง (กรุงเทพฯ: บริษัทพินเนสพรินท์ติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด, 2538), 15.

ฟาง มันจะอัดฟางในนาหลังเก็บเกี่ยวประมาณ 3-4 วันเพราะต้องรอให้ฟางในนามันแห้งก่อน เพื่อการเก็บรักษาถ้าเป็นเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ชาวนาส่วนใหญ่ก็จะเผาฟางซะซึ่งอาจจะเป็นเพราะความเร่งรีบในการทำนา (ปัจจุบันนี้ก็ยังจัดการกับฟางด้วยวิธีการเผา) และเมื่อเริ่มการเพาะปลูกครั้งใหม่ชาวนาจะมุ่งที่ การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูก โดยใช้พันธุ์ข้าวสมัยใหม่ ซึ่งเป็นพันธุ์ส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐมีอายุเฉลี่ยประมาณ 3-4 เดือน เป็นที่นิยมของชาวนามากกว่าข้าวพันธุ์พื้นบ้าน พันธุ์ข้าวสมัยใหม่ที่เรียกว่าข้าว ก.ข. มีเลขกำกับ ถ้าเลขกำกับเป็นเลขคู่หมายถึง ข้าวเหนียว ถ้าเป็นเลขคี่หมายถึง ข้าวเจ้า ชาวนาเชื่อว่าข้าวเหล่านี้จะให้ผลผลิตต่อไร่สูงกว่าข้าวพันธุ์พื้นเมือง จึงทำให้พันธุ์ข้าวสมัยใหม่ เข้ามาแทนที่พันธุ์พื้นเมืองเกือบทั้งหมด นอกจากนี้ยังปรับช่วงเวลาการเตรียมข้าวปลูก ให้เหมาะกับพันธุ์ข้าวสมัยใหม่ คือแช่น้ำ 24 ชั่วโมง อบความชื้น 24 ชั่วโมงเท่านั้น ซึ่งถ้าแบบพื้นบ้านจะนับเวลาเป็นคืน และถือว่าเอาหน่อข้าวที่งอกขึ้นว่าเพียงพอแล้วหรือยังเป็นเกณฑ์เมื่อนำเมล็ดข้าวไปเพาะในหลุม โดยแช่น้ำนานประมาณ 1-2 ชั่วโมง แล้วนำเมล็ดขึ้นจากน้ำและเก็บไว้ในที่ที่มีความชื้นสูง เมล็ดจะงอกภายใน 48 ชั่วโมง จึงนำเมล็ดที่เริ่มงอกเหล่านี้ไปปลูกในดินที่เปียก ส่วนที่เป็นรากจะเจริญเติบโตลึกลงไปในดิน ส่วนที่เป็นยอดก็จะสูงขึ้นเหนือผิวดินก็เปลี่ยนเป็นใบ ต้นข้าวเล็กๆนี้เรียกว่า ต้นกล้า หลังจากต้นกล้ามีอายุ ประมาณ 40 วัน จะมีหน่อใหม่เกิดขึ้นโดยเจริญเติบโตออกจากตา บริเวณโคนต้น ต้นกล้าแต่ละต้นสามารถแตกหน่อใหม่ประมาณ 5-15 หน่อ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์ข้าว ระยะปลูก และความอุดมสมบูรณ์ของดิน แต่ละหน่อต้นกล้าให้รวงข้าวหนึ่งรวง แต่รวงข้าวมีเมล็ดข้าวประมาณ 100-200 เมล็ด โดยปกติต้นข้าวที่โตเต็มที่แล้วจะมีความสูงจากพื้นดินถึงปลายรวงที่สูงที่สุดประมาณ 100-200 เซนติเมตร ซึ่งแตกต่างไปตามพันธุ์ข้าวตลอดจนถึงความอุดมสมบูรณ์ของดินและความลึกของน้ำ

วิธีการปลูกข้าวหรือการทำนาในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 วิธี ดังนี้

1. การปลูกข้าวไร่ หมายถึง การปลูกข้าวบนที่ดอนไม่มีน้ำขังในพื้นที่ปลูก ชนิดของข้าวที่ปลูกเรียกว่า ข้าวไร่ พื้นที่ดอนส่วนมาก เช่น ภูเขา มักจะไม่มีระดับ คือ สูงๆต่ำๆ จึงไม่สามารถไถเตรียมดิน และปรับระดับดินได้ง่ายๆ เหมือนกับพื้นที่ราบ เพราะฉะนั้นชาวนามักปลูกข้าวแบบหยอด โดยขั้นแรกทำการตัดหญ้าและต้นไม้อเล็กออก แล้วจึงทำความสะอาดพื้นที่ที่จะปลูก แล้วใช้หลักไม้ปลายแหลมเจาะดินเป็นหลุม ปลูกจะต้องหยอดพันธุ์ข้าวทันที หลังจากเจาะหลุม และหลังจากหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวแล้วจะใช้เท้ากลบดินปากหลุม เมื่อฝนตกหรือเมื่อเมล็ดได้รับความชื้นจากดิน เมล็ดจะงอกและเจริญเติบโตเป็นต้นข้าว เนื่องจากที่ดอนไม่มีน้ำขังและไม่มีการชลประทาน การปลูกข้าวไร่จึง

ต้องใช้น้ำฝนเพียงอย่างเดียว พื้นที่ปลูกข้าวไร่จะแห้งและขาดน้ำทันทีเมื่อสิ้นหน้าฝน ดังนั้นการปลูกข้าวไร่จึงต้องใช้พันธุ์ที่มีอายุเบา โดยปลูกในต้นฤดูฝนและเก็บเกี่ยวได้ในปลายฤดูฝน ดังนั้นการปลูกข้าวไร่ชาวนาจะต้องหมั่นกำจัดวัชพืช เพราะที่ดอนมักจะมียาวัชพืชมากกว่าที่ลุ่ม พื้นที่ที่ปลูกข้าวไร่ในประเทศไทยมีจำนวนน้อยและปลูกมากในภาคเหนือและภาคใต้ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางปลูกข้าวไร่น้อยมาก

2. การปลูกข้าวนาดำ หรือเรียกว่า การปักดำ ซึ่งวิธีการปลูกแบ่งเป็นสองตอน ตอนแรกได้แก่การตกกล้าในแปลงขนาดเล็ก และตอนที่สองได้แก่การถอนต้นกล้านำไปปักดินในนาพื้นที่ใหญ่ ดังนั้นการปลูกแบบปักดำอาจเรียกว่า เมล็ดทางอ้อม (Indirect Seeding) ซึ่งต้องเตรียมดินที่ดีกว่าการปลูกข้าวไร่ ซึ่งมีการไถตะ การไถแปร และการคราด ปกติการไถและคราดในนาดำมักจะใช้แรงวัวควายหรือแทรกเตอร์ขนาดเล็กที่เรียกว่า ควายเหล็ก หรือไถยนต์เดินตาม ทั้งนี้เป็นเพราะพื้นที่นาดำมีคันนาแบ่งกันออกเป็นแปลงเล็กๆ ขนาดแปลงละ 1 ไร่ หรือเล็กกว่า คันนามีไว้เพื่อกักเก็บน้ำ ปล่อนน้ำทิ้งจากแปลงนา นาดำจึงมีการบังคับน้ำในนาไว้ได้บ้างพอสมควร การไถตะ หมายถึง การไถครั้งแรกเพื่อทำลายวัชพืชในนาและพลิกกลับหน้าดิน แล้วปล่อยทิ้งไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ จึงทำการไถแปรซึ่งหมายถึงการไถตัดกับรอยไถตะ การไถแปรอาจไถมากกว่าหนึ่งครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับน้ำในนาตลอดจนถึงชนิดและปริมาณของวัชพืช เมื่อไถแปรแล้วทำการคราดได้ทันที การคราดก็คือการคราดเอาวัชพืชออกจากผืนนา และปรับพื้นที่นาให้ได้ระดับเป็นที่ราบเสมอกัน ด้วยพื้นที่นาที่มีระดับเป็นที่ราบจะทำให้ต้นข้าวได้รับน้ำเท่าๆกัน และสะดวกต่อการผันน้ำเข้าออก

3. การปลูกข้าวนาหว่าน เป็นการปลูกข้าวโดยเอาเมล็ดพันธุ์หว่านลงในพื้นที่นาที่ไถเตรียมไว้โดยตรง ซึ่งเรียกว่า เมล็ดโดยตรง (Direct Seeding) การเตรียมดินก็คือการไถตะและไถแปร ชาวนาจะเริ่มไถนาสำหรับปลูกข้าวนาหว่านตั้งแต่เดือนเมษายน เนื่องจากพื้นที่นาสำหรับปลูกข้าวนาหว่านไม่มีคันนากั้น จึงสะดวกแก่การไถด้วยแทรกเตอร์ขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตามยังมีชาวนาบางส่วน ใช้แรงงานวัวและควายไถนา การปลูกข้าวนาหว่านมีหลายวิธีด้วยกัน เช่น การหว่านคราดกลบหรือไถกลบ การหว่านหลังขี้ไถ และการหว่านน้าตม และการหว่านสำรวย (การหว่านวิธีนี้ชาวนาจะหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ยังไม่ได้เพาะให้งอกลงในพื้นที่นาเตรียมดินโดยการไถตะและไถแปรไว้แล้วโดยตรงเมล็ดพันธุ์ที่หว่านลงไปตกลงอยู่ในซอกระหว่างก้อนดินและรอยไถ เมื่อฝนตกพื้นดินเปียกและเมล็ดได้รับความชื้นเมล็ดข้าวจะงอกเป็นต้นกล้า การหว่านวิธีนี้ใช้เฉพาะท้องที่ซึ่งดินมีความชื้นพออยู่แล้ว)

การดูแลรักษา ในระหว่างการเจริญเติบโตของต้นข้าว ตั้งแต่การหยอดเมล็ด การหว่านเมล็ด การปักดำต้นข้าวต้องการน้ำและปุ๋ยสำหรับการเจริญเติบโต ในระหว่างนี้ ต้นข้าวอาจถูกโรคและแมลงศัตรูข้าวหลายชนิดเข้าทำลายต้นข้าว โดยทำให้ต้นข้าวแห้งตายหรือผลผลิตต่ำและคุณภาพเมล็ดไม่ได้ตามมาตรฐาน เพราะฉะนั้นนอกจากจะมีวิธีการปลูกที่ดีแล้วจะต้องมีวิธีการดูแลที่ดีอีกด้วย ทั้งการกำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ยและพ่นยาเคมี เพื่อป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูที่อาจเกิดระบาดขึ้นได้ จนกว่าได้เก็บเกี่ยวผลผลิตการเก็บเกี่ยวผลผลิตหลังจากการรอกยเป็นเวลา 3-4 เดือน ชาวนาต้องเตรียมว่าจ้างรถเกี่ยวเพื่อทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตและรถบรรทุกข้าวเพื่อนำไปสู่โรงสี ซึ่งในปัจจุบันนี้ชาวนาที่ประกอบอาชีพทำนาต้องมีใบขึ้นทะเบียนเกษตรกร ที่ขึ้นกับธนาคารสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ ตามโครงการของรัฐบาล โดยใบทะเบียนเกษตรกรนี้จะมีช่วงเวลาของมันอยู่เท่ากับจำนวนของอายุวันข้าวคือประมาณ 4 เดือน หากชาวนาคนไหนไม่มีใบทะเบียนเกษตรกรนี้ ก็จะไม่สามารถที่จะเข้าโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลได้ ซึ่งนั่นหมายความว่า ชาวนารายนั้นจะไม่ได้รับเงินตามราคาจำนำของรัฐบาลที่มีราคาสูง อีกทั้งยังอาจถูกกดขี่ราคาข้าวจากโรงสีโดยจำยอม สำหรับการตีราคาข้าวขึ้นอยู่กับความชื้นที่สูงหรือต่ำ หากความชื้นต่ำก็จะได้ราคาดีแต่ถ้าความชื้นสูงก็จะได้ราคาที่ลดหลั่นลงมาตามลำดับ ซึ่งจะได้หลักฐานมาเป็นใบประทวนจากโรงสีโดยใบประทวนนี้จะระบุข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ชื่อนามสกุล เลขรหัสประจำบ้าน หมายเลขบัตรประชาชน ข้อความรับรองการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ข้อความรับรองการผ่านประชาคม ประเภทพันธุ์ข้าว เนื้อที่ในการใช้เพาะปลูกของชาวนารายนั้น จำนวนไร่ ที่ดินแปลงที่เท่าไร (ระบุในกรณีมีโฉนด 2 แปลงขึ้นไป) โฉนดที่ดินประเภทไหน วันที่ปลูก-วันที่เก็บเกี่ยว น้ำหนักของผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ โดยโรงสีที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายหรือโรงสีที่รัฐเปิดรับซื้อโดยตรง เมื่อได้รับเงินมาเป็นก้อนก็นำมาชำระและแจกจ่ายไปกับต้นทุนที่ได้เชื่อจากร้านค้าที่เป็นค้ำปู้ย ค่าสารปราบศัตรูพืชและเงินที่เหลือก็นำมาเลี้ยงปากท้องรวมถึงทำทุนในคราวใหม่

ความบัลลาลใจจากผลกระทบแห่งการเปลี่ยนแปลง

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำนาจากแบบพื้นบ้านมาเป็นแบบสมัยใหม่ส่งผลต่อการสูญเสียภูมิปัญญาความรู้พื้นบ้านและความเชื่อมั่นในตัวเองของชาวนา กล่าวคือ เมื่อกระบวนการทำนาเปลี่ยนแปลงไป ภูมิปัญญาที่ชาวนามีอยู่จึงล้าหลังไปด้วย หรือจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงด้วย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วลักษณะนามธรรมเหล่านี้ชาวนาเปลี่ยนได้เฉพาะค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ และบุคลิกภาพเท่านั้นพวกเขาไม่สามารถปรับเปลี่ยนภูมิปัญญาความรู้จากพื้นบ้าน

ให้พัฒนาเป็นแบบสมัยใหม่ได้ เมื่อกระบวนการทำนาแบบสมัยใหม่เข้ามา ความรู้เหล่านี้จึงล้าสมัย เมื่อเป็นเช่นนี้ชาวนาจึงต้องแสวงหาภูมิปัญญาใหม่ ต้องไปรับการอบรม ต้องไปฟังการบรรยายจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือต้องไปรับคำแนะนำจากพ่อค้าตัวแทนบริษัทห้างร้าน ซึ่งที่จริงแล้วคนเหล่านั้นทำนาไม่เป็น เพียงแต่มีความรู้บางเรื่องเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้สมัยใหม่ที่ชาวนาต้องการเท่านั้นซึ่งบางครั้งอาจถูกกลุ่มคนเหล่านี้เอาเปรียบด้วยซ้ำ และเมื่อไม่มีเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็เหมือนไม่มีใครคอยรับเรื่องร้องทุกข์และเป็นที่พึ่งยามเดือดร้อนทุกข์ยากหรือเป็นความหวังว่าจะคอยช่วยเหลือจัดปัดเป่าความทุกข์นั้นๆ ชาวนาจึงมุ่งแสวงหาเงินทองมาเป็นที่พึ่ง เช่นเดียวกับชีวิตของคนในสังคมเมือง จึงทำให้ชาวนาต้องถูกพันธนาการไว้กับเทพเจ้าองค์ใหม่ที่ที่โหดร้ายทารุณ ลิดรอนสิทธิเสรีภาพ ทรยศภาพ และความมั่นคงในทุกๆด้านของชีวิต นั่นคือเทพเจ้าเงินตรา แต่เป็นเทพเจ้าที่คอยทิ่มแทงให้ชาวนาต้องโหมทำงานอย่างหนักขึ้นกว่าเดิมหลายเท่า ทำงานทั้งกลางวันและกลางคืน เพาะปลูกเสร็จแล้วต้องไปเป็นกรรมกรก่อสร้างถึงหน้าเก็บเกี่ยวจึงกับมานอนค้างที่กระท่อมห้างเดิม³ หากหนักไปกว่านั้นก็อาจจะต้องขายนาเป็นค่าเครื่องบินไปเป็นกรรมกรต่างประเทศเพื่อความหวังที่จะให้ครอบครัวและตนเองมีความเป็นอยู่ที่สุขสบายเมื่อได้รับความหวังจากฝันที่เคยหล่อเลี้ยงชีวิตจึงขอไปตายเอาดาบหน้า

นอกจากนี้ ชาวนายังตกเป็นลูกหนี้ผู้อ่อนแอทุกหลังคาเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นลูกหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ด้วยความหวังว่าเงินตราจะคลบคลาดทำให้เกิดสวัสดิมงคลแก่ชีวิตและครอบครัว เช่นเดียวกับการอ่อนวอนต่อแม่โพสพและเทพเจ้าต่างๆตามคติพื้นบ้านในอดีต ทุกวันนี้สังคมชาวนาจึงอยู่ในสภาพที่สูญเสียความมั่นคง ความเชื่อมั่น ไร้ที่พึ่ง แปรปรวนไปตามค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ บุคลิกภาพ และเงื่อนไขต่างๆที่เกิดขึ้นภายนอก⁴

³ เอี่ยมทองดี, ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง (กรุงเทพฯ: บริษัทพินเนสพริ้นท์ติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด, 2538), 48.

⁴ เอี่ยมทองดี, ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง (กรุงเทพฯ: บริษัทพินเนสพริ้นท์ติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด, 2538), 49.

บทที่ 3

การกำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการสร้างสรรค์ผลงาน ข้าพเจ้าได้นำรูปทรงของเครื่องจักรที่ใช้ในการเพาะปลูกข้าวในปัจจุบันผสานกับวัสดุเพื่อถ่ายทอดแนวคิดที่กล่าวถึงผลกระทบจาก อิทธิพลของยุคสมัยแห่งเทคโนโลยีและความเร่งรีบที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วอันมีต่อ ชาวนา กระบวนการเพาะปลูกข้าวร่วมไปถึง พิธีกรรมและภูมิปัญญาอันต่างต่าง โดยนำเสนอผ่านงานจิตรกรรมวัสดุผสม

1. การหาข้อมูล

1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการอันได้แก่คำรับคำราที่มีมุมมองแนวคิดในทิศทางที่สอดคล้องกับงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า โดยสืบค้นจากห้องสมุดตามแหล่งสถาบันอุดมศึกษา

1.2 ศึกษาซึมซับ จากแหล่งข้อมูลจริงอันมีที่มาจากกระบวนการเพาะปลูกข้าวในปัจจุบันโดยมุ่งไปที่ เครื่องจักรที่ใช้ในการเพาะปลูก ร่วมไปถึงการสนทนากับชาวนา

2. การร่างภาพผลงาน

เมื่อได้ศึกษาข้อมูลต่างๆแล้วนำมากำหนดขึ้นเป็นภาพร่างเพื่อนำมาขยายเป็นผลงานจริง แสดงผลของความคิดและความสะท้อนใจอันมีที่มาจากแนวความคิดดังกล่าว

3. การสร้างสรรค์ผลงาน

ในรูปแบบงานจิตรกรรมวัสดุผสมที่สร้างสรรค์ขึ้นจนปรากฏเป็นรูปธรรมอาศัยส่วนประกอบที่นำมาผสานเข้าด้วยกัน เริ่มต้นที่ วัสดุจากทุ้งนา กระบวนการเผาฟางที่นำมาใช้เป็นเทคนิคในการสร้างสรรค์ด้วยไฟอันมีนัยยะทางความคิดและความรู้สึกตามที่วางไว้ในวัตถุประสงค์ ร่วมไปถึงรูปทรงของเครื่องจักรที่ใช้ในกระบวนการเพาะปลูกที่แทนสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลงอันส่งผลกระทบ ชาวนา กระบวนการเพาะปลูกข้าวร่วมไปถึง พิธีกรรมและภูมิปัญญา

ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์

1. รูปทรง(form)ที่ใช้ในการแสดงออกอันมีที่มาจากเครื่องจักรที่ใช้ในการเพาะปลูกข้าวในปัจจุบันอันได้แก่ รถดำนา รถเกี่ยว รถไถแทนสัญลักษณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

2. ลักษณะของพื้นผิว(texture)นั้นมีความหยาบกระด้างอย่างชัดเจนด้วยคุณสมบัติของตัววัสดุเองซึ่งผลจากความหยาบกระด้างนั้นเพียงพอที่จะแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างน่าพอใจ

3. สีและน้ำหนัก(culour and volum)มีความขัดแย้งกันอย่างชัดเจนระหว่างส่วนที่เป็นพื้นงานอันสว่างและส่วนที่แสดงความเป็นรูปทรงแสดงน้ำหนักมืดซึ่งความขัดแย้งนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงแนวความคิดหรือนัยยะบางอย่างที่ซ่อนอยู่

4. ที่ว่าง(space)เมื่อส่วนของรูปทรงและส่วนของพื้นงานผสมกันต่างแสดงพื้นที่ว่างในลักษณะของความต่างอย่างชัดเจนส่งผลต่อการรับรู้ทางการมองเห็น

รูปที่ 1 พระแม่โพสพ เทพเจ้าแห่งข้าวที่ชาวบ้านเชื่อกันว่าเป็นมเหสีของท้าวสักกะเทวราชแล้ว

ได้อุทิศเนื้อหนังมังสาของตนเองเป็นข้าวให้มนุษย์ได้บริโภคสืบมา

ที่มา : เอี่ยมทองดี,ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง(กรุงเทพฯ:บริษัทพิมพ์เนศพรินต์ติ้งเซ็นเตอร์จำกัด,2538),30.

รูปที่ 2 พิธีแรกนาจะปักดำโดยปักด้วยต้นกล้า7ต้นเพื่อเอาฤกษ์จังหวัด นครราชสีมา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ,ข้าวกับวิถีชีวิตไทยพิมพ์ครั้งที่3(กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา,2541),96.

รูปที่ 3 พิธีทำขวัญข้าวเมื่อข้าวตั้งท้องเป็นการบูชาพระแม่โพสพ
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ, ข้าวกับวิถีชีวิตไทย(กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา, 2541), 189.

รูปที่ 4 ข้าวกล้าซึ่งกำลังเจริญเติบโตอายุ 25 วัน
ที่มา : เอี่ยมทองดี, ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง(กรุงเทพฯ:
บริษัทพิมพ์เนสพริ้นท์ติ้งเซ็นเตอร์จำกัด, 2538), 121.

รูปที่ 5 กล้าพอลก ข้าวซึ่งมีอายุมากกว่า30วัน
ที่มา : เอี่ยมทองดี,ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง(กรุงเทพฯ:
บริษัทพินเนสพริ้นท์ติ้งเซ็นเตอร์จำกัด,2538),121.

รูปที่ 6 การหว่านข้าวนาหว่าน บ้านอัมพวัน จังหวัดขอนแก่น
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ,ข้าวกับวิถีชีวิตไทยพิมพ์ครั้งที่3(กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา,2541),29.

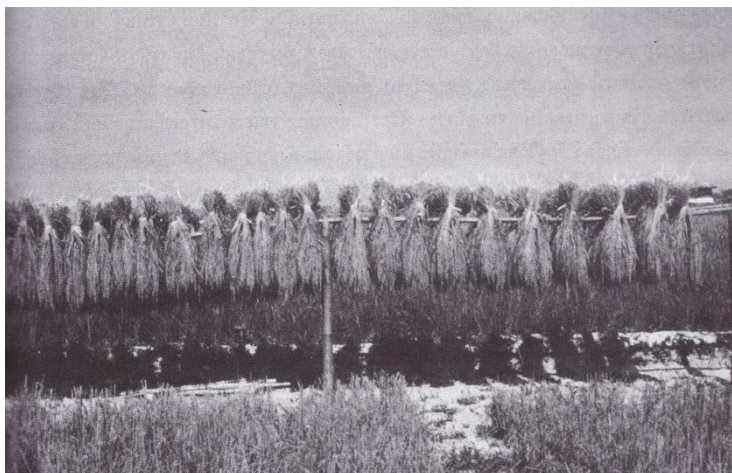
รูปที่ 7 ลงแขกดำนาจังหวัดสุพรรณบุรี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ, ข้าวกับวิถีชีวิตไทยพิมพ์ครั้งที่3(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา, 2541), 34.

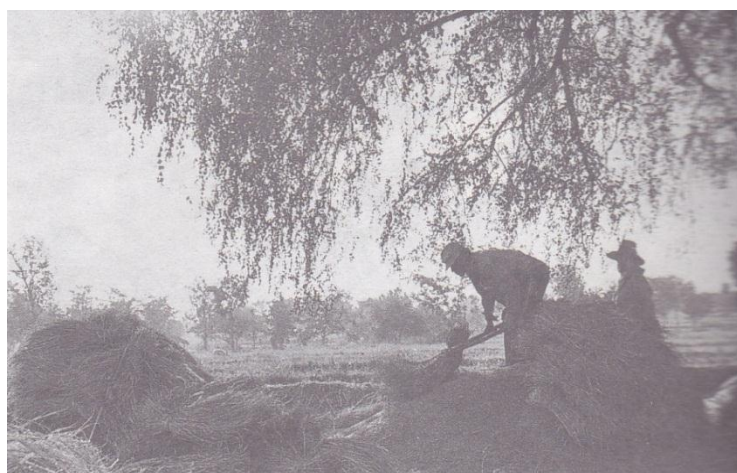
รูปที่ 8 ภาพลงแขกเกี่ยวข้าวของชาวบ้านจังหวัดขอนแก่น

ที่มา : เอี่ยมทองดี, ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง(กรุงเทพฯ: บริษัทพินเนสพริ้นท์ติ้งเซ็นเตอร์จำกัด, 2538), 155.

รูปที่ 9 การตากข้าวจังหวัดแพร่

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ, ข้าวกับวิถีชีวิตไทยพิมพ์ครั้งที่3(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา, 2541), 113.

รูปที่ 10 การนวดข้าวโดยใช้การฟาดตีของชาวบ้านจังหวัดขอนแก่น

ที่มา : เอี่ยมทองดี, ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง(กรุงเทพฯ: บริษัทพินเนสพริ้นท์ติ้งเซ็นเตอร์จำกัด, 2538), 156.

รูปที่ 11 ภาพการเตรียมดินด้วยรถไถ : หมู่บ้านหางแขวง จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 12 ภาพการดำนาด้วยรถดำนา : หมู่บ้านหางแขวง จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 13 ภาพการเก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยรถเกี่ยว : หมู่บ้านหางแขวง จังหวัดชัยนาท

รูปที่ 14 ภาพการเผาฟางเพื่อเตรียมการเพาะปลูกในฤดูกาลใหม่ : หมู่บ้านหางแขวง จังหวัดชัยนาท

บทที่ 4

การดำเนินการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

ผลงานสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ในหัวข้อ รอยประทับแห่งการเปลี่ยนแปลง นี่เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความต่อเนื่องมาจาก วัฒนธรรมข้าว ซึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นในด้านผลกระทบที่มีต่อวัฒนธรรม วิถีชีวิต รวมไปถึง ภูมิปัญญา อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่ถาโถมเข้ามาจากกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ โดยนำเสนอผ่านตัววัสดุจากธรรมชาติและรูปทรงของเครื่องจักรอันเกิดจาก การสร้างเส้นและน้ำหนักด้วยไฟ มาผสานเข้าด้วยกัน

ผลงานในระยะแรก

การสร้างสรรค์ผลงานในระยะแรก เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาแนวทางใหม่ๆ มองหาประเด็นที่จะนำมาเป็นตัวความคิดอันอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมข้าวซึ่งเป็นแนวทางเดิมของข้าพเจ้า จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวที่ต้องการ ข้าพเจ้าเปลี่ยนวิธีการนำเสนอผลงานโดยอาศัยสภาพแวดล้อมจริงในการทำงาน โดยลงไปสัมผัสกับพื้นที่ มองหาวิธีการจัดการโดยทฤษฎีของการผสานกลมกลืน และความขัดแย้งตามคำชี้นำของอาจารย์ จากวิธีคิดดังกล่าวข้าพเจ้าเลือกใช้ความขัดแย้ง จึงมองไปที่การเผาฟางหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวของชาวนา และได้ใช้วิธีการเผาฟางในการแสดงออก ซึ่งผลของงานที่ได้ออกมาในชุดแรกๆพอจะแสดงออกได้ถึงความสะดวกสบายบางอย่างแต่ทางด้านของแนวความคิดยังไม่มีความคิดเจนเป็นเพียงตัวเทคนิคที่เข้าไปจัดวางกับสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

ผลงานในช่วงที่สองก่อนวิทยานิพนธ์

ข้าพเจ้ายังคงอาศัยสภาพแวดล้อมจริงและวิธีการเผาฟาง ของชาวนา ในผลงานชุดนี้ส่วนตัวแล้ว ข้าพเจ้ามีความพอใจเป็นพิเศษซึ่งเค้าโครง ความคิดและสิ่งที่รู้สึกสะท้อนใจ มันค่อยๆผุดขึ้นมาในขณะที่ทำงาน แต่ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นและเป็นปัญหาใหญ่ คือข้าพเจ้าไม่สามารถผสานความคิดที่รู้สึกให้เข้ากับตัวผลงานได้ จึงทำให้ข้าพเจ้าไม่สามารถพัฒนางานในรูปแบบนี้ต่อไป จึงย้อนกลับมาที่ตัววัสดุที่จะสานต่อบนแนวทางเดิม ซึ่งในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาข้าพเจ้าใช้เวลาไปกับการทำงานใน

สภาพแวดล้อมจริงแม้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้แต่ก็ได้วิธีการจัดการกับแนวความคิดเดิมมาใช้ในงานวัสดุ แนวความคิดที่ว่าเป็นผลกระทบของวัฒนธรรมการเพาะปลูกแบบสมัยใหม่ที่เข้ามาทำลายวัฒนธรรมข้าวพิธีกรรมอันดั้งเดิมต่างๆ ภูมิปัญญาร่วมไปถึงวิถีชีวิตของชาวนา ข้าพเจ้าเริ่มใช้การแผ่ขยายของเส้นอันเกิดจากการเผาแสดงถึงการลุกลาม ซึ่งผลที่ออกมาจากภาษารูปนั้น ยังไม่ส่งผลไปถึงความคิดแต่สะท้อนได้เพียงอารมณ์ความรู้สึกซึ่งในขณะนี้ข้าพเจ้าสามารถมองเห็นปัญหาในการแสดงออกและนำมาต่อขยายพัฒนาในผลงานระยะต่อไป

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

จากการมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและได้แก้ไขปรับปรุงออกมาเป็นผลงานที่นำมาเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าได้แก้ไขปัญหา อันเกิดจากรายละเอียดที่อยู่บนพื้นวัสดุจากที่เคยเป็นเพียงการแผ่ขยายด้วยเส้นที่มีความเป็นนามธรรมเกินไปทำให้ขาดความเป็นเหตุเป็นผลข้าพเจ้าได้อาศัยรูปทรงของเครื่องจักรเป็นสัญลักษณ์เข้าแทนด้วยเทคนิคเดิมซึ่งผลที่ออกมาสามารถสื่อสารไปถึงแนวความคิดที่ตั้งไว้ได้อย่างน่าพึงพอใจ

รูปที่ 15 ผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 1

รูปที่ 16 ผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 2

รูปที่ 17 ผลงานในระยะเริ่มแรกชิ้นที่ 3

รูปที่ 18 ผลงานในระยะเริ่มแรกชิ้นที่ 4

รูปที่ 19 ผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 5

รูปที่ 20 ผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 6

รูปที่ 21 ผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 7

รูปที่ 22 ผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 8

รูปที่ 23 ผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 9

รูปที่ 24 ผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 10

รูปที่ 25 ผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 11

รูปที่ 26 ผลงานในระยะเริ่มแรกขึ้นที่ 12

รูปที่ 27 ภาพผลงานในระยะที่สองชิ้นที่ 1

รูปที่ 28 ภาพผลงานในระยะที่สองชิ้นที่ 2

รูปที่ 29 แสดงขั้นตอนในการขึ้นโครงตะแกรงไม้ไผ่

รูปที่ 30 แสดงขั้นตอนในการทำพื้นงาน

รูปที่ 31 แสดงขั้นตอนในการทำพื้นงานขณะตากแดด

รูปที่ 32 แสดงขั้นตอนในการขยายผลงาน

รูปที่ 33 แสดงขั้นตอนในการสร้างผลงาน

รูปที่ 34 แสดงขั้นตอนในการสร้างผลงาน

รูปที่ 35 แสดงขั้นตอนในการสร้างผลงาน

รูปที่ 36 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1

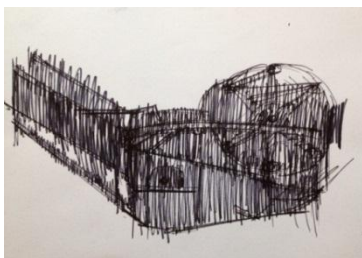
รูปที่ 37 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

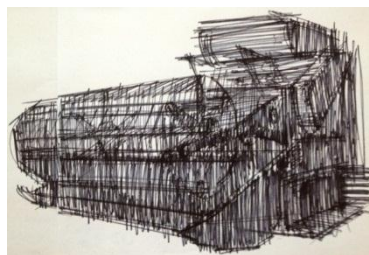
รูปที่ 38 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3

รูปที่ 39 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4

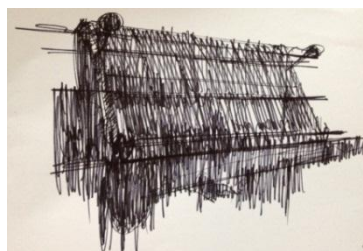
รูปที่ 40

รูปที่ 41

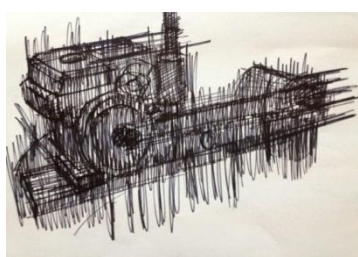
รูปที่ 42

รูปที่ 43

รูปที่ 44

รูปที่ 45

รูปที่ 40-45 ภาพร่างผลงานวิทยานิพนธ์

รูปที่ 46 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1

รูปที่ 47 ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

รูปที่ 48 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์หัวข้อ รอยประทับแห่งการเปลี่ยนแปลงชุดนี้ ข้าพเจ้าได้สร้างสรรค์มาจากความรู้สึกสะเทือนใจที่มีต่อความยากลำบากต่างๆของชาวนา โดยเฉพาะรูปแบบการเพาะปลูกข้าวเชิงพานิชย์มุ่งเน้นปริมาณโดยไม่สนใจคุณภาพของข้าว ดิน สภาพแวดล้อม รวมไปถึงชีวิตของตนซึ่งเป็นผู้ผลิต ความขมขื่นเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นผลกระทบจากกระแสแห่งความเจริญรุ่งเรืองที่ถาโถมเข้ามาทำลายวิถีชีวิตของชาวนา ภูมิปัญญาอันดั้งเดิมหรือร่วมไปถึงพิธีกรรมต่างๆซึ่งเป็นเสมือนสายสัมพันธ์ที่แสดงถึงความกตัญญูของชาวนาอันมีต่อข้าว

จากแนวความคิดดังกล่าวส่งผลต่องานสร้างสรรค์ผลงานในช่วงเวลาที่ผ่านมามาตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงผลงานวิทยานิพนธ์ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์ในมิติทางความคิดทั้งสิ้นแต่ได้เห็นความชัดเจนที่สอดคล้องกันทั้งรูปแบบงานและความคิดในชุด รอยประทับแห่งการเปลี่ยนแปลง ที่อาศัยรูปทรงของเครื่องจักรและวัสดุผสมผสานกับอารมณ์ความรู้สึกภายในแสดงออก ซึ่งการที่ข้าพเจ้าได้พัฒนาผลงานให้ตรงจุดประสงค์ ทำให้สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพเพียงพอที่จะเผยแพร่สู่สาธารณชน และเพื่อความหวังที่จะเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่มีคุณค่าต่อสังคมสืบไป

บรรณานุกรม

เอี่ยมทองดี.ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง.กรุงเทพฯ:บริษัทพินเนสพริ้นท์ติ้งเซ็นเตอร์จำกัด,2538.
สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ.ข้าวกับวิถีชีวิตไทยพิมพ์ครั้งที่3.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์การศาสนา กรม
ศาสนา,2541.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : นาย อัครวิทย์ อรุณเมือง

วันเกิด : 27 ตุลาคม 2528

ที่อยู่ : 47/2 หมู่ 2 ต.หางน้ำสาคร อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท 17170

โทร : 086-7356977

E-mail : akk_9@yahoo.co.th

ประวัติการศึกษา : - โรงเรียนอักษรประสิทธิ์

- โรงเรียนสาครพิทยาคม

- วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี

- ภาควิชาศิลปไทย คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัย

- ศิลปากร(เกียรตินิยมอันดับ 2)

ประวัติการผลงาน

2546 - รางวัลชมเชย สถาปัตยกรรม ระดับ ปวช. วิทยาลัยช่างศิลป์
สุพรรณบุรี

2547 - รางวัลที่ 1 องค์ประกอบศิลป์ ระดับ ปวช. วิทยาลัยช่างศิลป์
สุพรรณบุรี

- รางวัลที่ 3 ศิลปะไทย ระดับ ปวช. วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี

2550 - ร่วมเขียนภาพประกอบปฏิทิน "พ่อหลวงของชาวไทย" บริษัท
กนกศิลป์เอ็กซ์พอร์ต จำกัด

2551 - ร่วมแสดงนิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 30
แสดงผลงานนิทรรศการศิลปนิพนธ์ 2551 ปริญญาตรี คณะจิตรกรรม
ประติมากรรม และภาพพิมพ์

2552 - ร่วมแสดงนิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 31

- ร่วมแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 26

- ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปกรรมโตชิบา นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต ครั้งที่ 21

- 2553 - ร่วมแสดงนิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 32
- แสดงงานกลุ่มthai mentality ณ แกลอรี ปาณิสจังหวัดเชียงใหม่
- 2554 - ร่วมแสดงจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวครบ 84 พรรษาธนาคารกสิกรไทย